

Gramatyka i słownictwo — powtórka do E8

części mowy, składnia, przekształcenia, słowotwórstwo, frazeologia, fonetyka, style, błędy językowe

opracowanie: Mateusz Będkowski · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 33 pkt

Czas: 45 min

18 zadań · 33 punkty · 45 minut · bez słownika · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych liczy się poprawna forma i pisownia.

Zadanie 1. (0–1)

ZAMKNIĘTE

Jaką częścią mowy jest wyraz „zadanie” w zdaniu: „Pierwszy uczeń szybko rozwiązał trudne zadanie, a potem pomógł nam.”?

- A. wykrzyknik **B. rzeczownik** C. liczebnik D. zaimek

Odpowiedź: B**Rozwiązanie:** „zadanie” to rzeczownik.

Błędne odpowiedzi: pozostałe części mowy mają inne cechy i odpowiadają na inne pytania.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.**Zadanie 2. (0–1)**

ZAMKNIĘTE

W jakim przypadku jest podkreślony rzeczownik: Mamo, pomóż mi!

- A. dopełniacz B. biernik **C. wołacz** D. mianownik

Odpowiedź: C**Rozwiązanie:** Odpowiedź: wołacz.

Błędne odpowiedzi: pozostałe przypadki odpowiadają na inne pytania.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.**Zadanie 3. (0–1)**

ZAMKNIĘTE

Jakim imięstwem jest wyraz „otwarty”?

- A. przysłówkowy współczesny B. przysłówkowy uprzedni
C. przymiotnikowy bierny D. przymiotnikowy czynny

Odpowiedź: C**Rozwiązanie:** „otwarty” to imięstów przymiotnikowy bierny.

Błędne odpowiedzi: końcówki: -ący (czynny), -ny/-ty (bierny), -ąc (współczesny), -wszy/-wszy (uprzedni).

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.**Zadanie 4. (0–1)**

ZAMKNIĘTE

Jaki to związek wyrazowy: „czytam gazetę”?

- A. związek zgody B. związek główny
C. związek przynależności **D. związek rzędu**

Odpowiedź: D**Rozwiązanie:** „czytam gazetę” to związek rzędu.

Błędne odpowiedzi: związek główny tworzą podmiot i orzeczenie; zgody — formy dopasowane; rzędu — narzucony przypadek; przynależności — wyraz nieodmienny.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 5. (0–1)**ZAMKNIĘTE**

Jakie to zdanie złożone współrzędnie: „Padał deszcz, więc zostaliśmy w domu.”?

- A. rozłączne **B. wynikowe** C. łączne D. przeciwstawne

Odpowiedź: B

Rozwiązanie: Zdanie współrzędnie wynikowe (spójnik wskazuje relację).

Błędne odpowiedzi: pozostałe rodzaje wiążą się z innymi spójnikami.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 6. (0–1)**ZAMKNIĘTE**

Który związek frazeologiczny pochodzi z mitologii?

- A. trzymać kciuki B. butka z masłem C. łać jak z cebra **D. koń trojański**

Odpowiedź: D

Rozwiązanie: „koń trojański” nawiązuje do mitu.

Błędne odpowiedzi: pozostałe frazeologizmy nie są mitologiczne.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 7. (0–1)**ZAMKNIĘTE**

Jakie zjawisko zachodzi w wymowie wyrazu „prośba” [proźba]?

- A. uproszczenie grupy spółgłoskowej B. utrata dźwięczności na końcu wyrazu
C. upodobnienie wsteczne D. upodobnienie postępowe

Odpowiedź: C

Rozwiązanie: upodobnienie wsteczne.

Błędne odpowiedzi: pozostałe zjawiska dotyczą innych wyrazów.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 8. (0–1)**ZAMKNIĘTE**

W którym wyrazie akcent pada na trzecią sylabę od końca?

- A. byliście** B. przyjaciel C. czytamy D. telewizor

Odpowiedź: A

Rozwiązanie: „byliście” to wyjątek od reguły akcentu.

Błędne odpowiedzi: pozostałe wyrazy mają akcent na przedostatniej sylabie.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Zadanie 9. (0–1)**ZAMKNIĘTE**

W jakim stylu napisano zdanie: „Ale super ten film, mówię ci!”?

- A. naukowy B. urzędowy **C. potoczny** D. artystyczny

Odpowiedź: C

Rozwiązanie: Styl potoczny.

Błędne odpowiedzi: pozostałe style mają inne cechy.

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Który wyraz jest zapisany zgodnie z zasadami pisowni obowiązującymi od 2026 roku?

- A. torunianin B. lublinianka **C. Wrocławianka** D. gdańszczanka

Odpowiedź: **C**

Rozwiązanie: Nazwy mieszkańców miast piszemy wielką literą: Wrocławianka.

Błędne odpowiedzi: pozostałe wyrazy zapisano według dawnych zasad (małą literą).

Punktacja: 1 pkt — poprawna odpowiedź.

Przeczytaj zdanie. Wypisz wskazane części zdania.

Wieczorem stary rybak spokojnie naprawiał sieci w porcie.

1. podmiot: _____
2. orzeczenie: _____
3. dopełnienie: _____
4. okolicznik sposobu: _____
5. okolicznik miejsca: _____
6. przydawka rzeczownika „rybak”: _____

Odpowiedź: 1. rybak; 2. naprawiał; 3. sieci; 4. spokojnie; 5. w porcie; 6. stary

Rozwiązanie: Najpierw orzeczenie i podmiot, potem określenia: przydawka (jaki? czyj?), dopełnienie (pytania przypadków zależnych), okolicznik (gdzie? kiedy? jak?).

Punktacja:

1. 1 pkt — podmiot
2. 1 pkt — orzeczenie
3. 1 pkt — dopełnienie
4. 1 pkt — okolicznik sposobu
5. 1 pkt — okolicznik miejsca
6. 1 pkt — przydawka rzeczownika „rybak”

Nazwij rodzaj zdania podrzędnego.

1. Książka, którą czytam, jest ciekawa. — _____
2. Choć padał deszcz, poszliśmy na spacer. — _____
3. Stał się tym, kim zawsze chciał być. — _____

Odpowiedź: 1. przydawkowe; 2. okolicznikowe przyzwolenia; 3. orzecznikowe

Rozwiązanie: Zadaj pytanie od zdania nadrzędnego do podrzędnego (kto? co? jaki? kogo? czego? kiedy? gdzie? dlaczego? po co?...).

Punktacja:

1. 1 pkt — podpunkt 1
2. 1 pkt — podpunkt 2
3. 1 pkt — podpunkt 3

Wstaw przecinek w odpowiednim miejscu.

1. Skończywszy lekcje pobiegliśmy na boisko.
2. Patrząc przez okno zobaczyłam tęczę.

Odpowiedź: 1. Skończywszy lekcje, pobiegliśmy na boisko.; 2. Patrząc przez okno, zobaczyłam tęczę.

Rozwiązanie: Imięstwowowy równoważnik zdania oddzielamy przecinkiem.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Przekształć zdania zgodnie z poleceniem.

1. Na stronę bierną: Policjant zatrzymał złodzieja.

2. Na mowę zależną: Ola powiedziała: „Jestem zmęczona”.

3. Na zdanie z imięstwowowym równoważnikiem: Gdy zjedliśmy obiad, poszliśmy na spacer.

Odpowiedź: 1. Złodziej został zatrzymany przez policjanta.; 2. Ola powiedziała, że jest zmęczona.; 3. Zjadłszy obiad, poszliśmy na spacer.

Rozwiązanie: Strona bierna: został/jest + imięstów bierny, wykonawca z „przez”. Mowa zależna: bez cudzysłowu, ze spójnikiem. Imięstwowowy równoważnik: -ąc lub -wszy/-wszy i przecinek.

Punktacja:

1. **1 pkt** — strona bierna
2. **1 pkt** — mowa zależna
3. **1 pkt** — imięstwowowy równoważnik

Podaj wyraz podstawowy i formant.

1. kotek — wyraz podstawowy: _____, formant: _____
2. rowerzysta — wyraz podstawowy: _____, formant: _____
3. pisarz — wyraz podstawowy: _____, formant: _____

Odpowiedź: 1. kot, -ek; 2. rower, -ysta; 3. pisać, -arz

Rozwiązanie: Wyraz pochodny = temat słowotwórczy + formant (przedrostek lub przyrostek).

Punktacja:

1. **1 pkt** — „kotek”
2. **1 pkt** — „rowerzysta”
3. **1 pkt** — „pisarz”

Wyjaśnij znaczenie związku frazeologicznego.

1. pięta achillesowa —

2. trzymać kciuki —

Odpowiedź: 1. np. czyjś słaby punkt; 2. np. życzyć komuś powodzenia

Rozwiązanie: Uznaj każde trafne wyjaśnienie znaczenia przenośnego.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1

2. **1 pkt** — podpunkt 2

W każdym zdaniu jest błąd językowy. Zapisz zdanie poprawnie.

1. Tą książkę już czytałem.

2. Cofnij się do tyłu.

Odpowiedź: 1. Tę książkę już czytałem.; 2. Cofnij się.

Rozwiązanie: Szukaj błędnych form, pleonazmów i złych połączeń wyrazów.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1

2. **1 pkt** — podpunkt 2

Dokończ zdanie tak, aby powstało zdanie złożone podrzędnie wskazanego rodzaju.

1. Wyszliśmy z domu, ... (okolicznikowe czasu)

2. Przeczytałem książkę, ... (przydawkowe)

Odpowiedź: 1. np. Wyszliśmy z domu, gdy przestało padać.; 2. np. Przeczytałem książkę, którą mi poleciłaś.

Rozwiązanie: Dobierz spójnik lub zaimek: bo, ponieważ (przyczyna); żeby, aby (cel); jeśli, gdy (warunek, czas); który (przydawkowe); że (dopełnieniowe). Pamiętaj o przecinku. Uznaj każde poprawne zdanie.

Punktacja:

1. **1 pkt** — zdanie okolicznikowe czasu

2. **1 pkt** — zdanie przydawkowe

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (33 pkt)

33–30 pkt: bardzo dobry · 29–25 pkt: dobry · 24–19 pkt: dostateczny · 18–14 pkt: dopuszczający · 13–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.